

МАРИЙСКАЯ ГАЗЕТА

ГАЗЕТА АН:		УСЛОВИЯ ПОДПИСКИ:	
1 тм.м.	25 г.	На 1 мес.	25 р.
2 ..	50 ..	„ 3 ..	80 ..
3 ..	75 ..	„ 6 ..	125 ..

Архив кок кеза лектеш.
РЕДАКЦИАН АДРЕСЫЖЭ:
г. Бирск, Садовая ул.,
дом № 2.

Ик №-ын акшэ 2 тэнгэ.

Орган Марийского Под'отдела Уфимского Губернского Офиса по делам Национальностей Марийской Коллегии по работе в деревне среди Мари при Уфимском Губкоме Р. К. П. (большевиков).

4.

Шуматкэчэ Февральн 12-шо 1921-ий.

№ (3).

СОЙ ДЭН ЭМЭН ИЛЫШ.

Кутий утла тунча умбал калык пудыраныш, крэдаль. Очылтөнжым Николай кугужа ден вильгальм крэдальч. Тунча умбал калыкдан вий лийаш тыршышт. Кок тушман крэдальч, кумийшотушманжат лектэ. Кумийшожо-шөмер калык. Россияшө шөмер калык, тунча умбал калык йшкэ илг шйжым йшкэ тёрлыжэ, маньш, пөнгытш кугужа ваштарем шогаль.

Шөмер калык тарванымбик, поян кугужа влак ик верши ушнышт.

Алама ушымым шижын тушманлык йштёмат мондышт. Садьга кум крэдальч тушкагыч коктын гына кедьч: йара кочшо влак дэне шөмер калык. Кум ий крэдальч. Йан вий ден илгшын йазыкшө йзыралы. Шөмер калык йшкэ вийжым шүкыш йш лук. Йшкэ шоньмйжым шуктыш.

Властьым йшкэ кидышкыжө наль куго мушкыр влак тошто илгшшштём шонэн илгшшшт, Угычын сыймат лукташ шонат чай. Сөдйга Америка куго флотым йамдыла маньш кэзэт оила. Тугегыват кываштарым каймыжым огыт шинча.

1919ий маланья шуго ойгым очылтш. 1920 ийжэ ту ойгым шадатш. Тй ийшштө сый йытш. Мир лий.

Англышажат, моло кугужаньшат Россия дан мирым пөнгыдемдаш шонат. Тугегынат мө тудо влакын тушманьшт улйна тудо влак немнам ужын огыт көрг. Ышкай пагытш йшканьшт кычалывак шогат. Сандэке маланна мвр лийэ, йнде лухкышаш маншаш укэ коч могай пагланат йамдэ лийшашан.

Кутко.

Йолташ ит мондо, тый сой фронтэш: Колчаным, Деникиным, Врайгальым, моло душманэдымат пытаршыч.

Йнде тыштэ, паша фронтыштат нунын, гайак осал тушманым разрухам тытараш кулэш. Ты тушманым пытарэна гын вэлэ мө тыные илэн кэртына!

Мландэ паша.

Мландэ пашам ончышо крестьян влак (селькомы)

15. Мландэ пашам сайын очын йштёматш йал Совет кудылан посва комитетым йштат, вэс тёрлыш сельком маньш. Сельком влакым йал Совет влак сайлат. Тушко й йэс гыч 15 йэн мартөн пурэн кэртш. Йалжэ куго гын селькомжат куго, нэс гын шагал йнат сита.

16. Вудымө пашам куш-

тйгтынарак эртараш йал пөлеман шөдытш. Селькомышто муннар йан шогэ, туннарэ пөлем лийш. Пөлка сайын сельком гыч ик членжэ пура Тугай член влак пөлкаштышт пашам вуйлатат, мландэ пашам тёрлыш омыкат.

17. Сельком влак тйгай пашам йштат:

а). Йалыштө муннарэ вудышаш мландэ уло, муннарэ мландэ мурал, паша йнэс вий,

адак муннарэ урлыкаш уло, муннарэжэ огаш ситэ, муннарэ вольшк, тудо влакым вите шинчэн налш.

б). Вудалтэ мландын чотшым адак кудо йада муннарэ в'далтым йал советлан увэ ртарал

в). Шурно пашам ончышо пөлем куштёмө вонча урлык-ашым пога, уканышдан шалата пушлымылөч сакла.

г). Йошкар салдатын йэш-йжлан, йштөн кэртшымлан имньёденат, паша йэн денат полшкыта.

18. Сельком влак арныаш пөршк йал калыкдан мом йштёмйжым унландаран пуа.

19. Вудыде котшо мландэ йшжэ лий, урлыкаш йшжэ пужло, ильэ адак кузэрак шурным ундараш кулэш маньш йал пөгынмаштө нагашат.

20. Сельком влак йалыштө йшкэ пашаштым шукташ тийш. Ышкэ пагытштышт волпосевкомлан пашаштым ончыкытат.

VI Посевномыш член влакым кузэ сайлаш кулэш?

21. Волос көргө мландэ паша ончышо крестьян комитет влакын пөгынмаш посевком влакышкэ сайла:

а) Ик йэнгым волпосевкомыш тудым вапталтэн кэртшым;

б) Ик йэнгым увэзышсэ сельско-хозяйственный советыш, тудым вапталтэн кэртшым.

22. Сельком влакын увэздыш сельско хозяйственный советыш сайлыме йнэшт йшкэ коклаштычын тйгай верыш сайлат:

а) Ик йэнгым упосевкомыш да тудым вапталтэн кэртшым;

б) Ик йэнгым Губернасэ сельскохозяйственный советыш да тудум вапталтэн кэртшым.

23. Губернасэ сельско-хозяйственный Советыш сай-

далтшө йэн влак ик йэнгым Губпосевкомыш сайлат, тудым вапталтэн кэртшым палэмат.

VII Сельско-хозяйственный Совет влак.

24. Посевком влакын палэмдыме пашаштым адак йаллаштэ агроном влак куштёмө вонча пашам йштёматш губерншатат, увэзлаштат сельско-хозяйственный Совет влак почылтман.

VIII. Сельско-хозяйственный совет влак.

25. Губернасэ сельско-хозяйственный советышкэ тйгай йэн влак пурат:

а) Губпосевкомыш председателжэ да членышт влак;

б) Земотделын коллегияж гыч икйэн;

в) Губернасэ экономический совещания гыч кок йэн;

г) Губернасэ учреждения влак гыч кок йэн;

д) Губерна көргө пашкар салдат влакын йашыштым ончышо пөлем гыч ик йэн;

е) Губсовнархоз гыч ик йэн;

ж) Губпрофсовет гыч ик йэн;

з) Губкомтрудым заведывающий жэ;

и) Губстатбюрон заведывающий жэ;

к) Сельско-хозяйственный кооперация гыч ик йэн;

л) Всеработзем гыч ик йэн;

м) Уйэз көргө сельком влакын пөгынмаш гыч ик йэн дэне пурат.

26 Губернасэ сельско-хозяйственный совет тйгай пашам йшта:

а) Мландэ вудалтэ котдымш пашам палэмдыме корныжым онча;

б) Мландэ пашам омыкыш, урлык йамдылаш, саклаш корным кычалыт;

в) Губпосевком палэмдыме вонча мландэ пашам пөгкыдемда, кугамда;

г) Йаллаштэ мландэ паша

кузэ эртымым онча.

27. Вудыме пашам корныжым (планжым) ончаш (декретын 7-шө пар.), урлыкаш саклымы пашам ончаш (декретын 10-шо пар.), мландэ увэдышаш пашам (декретын 12-ан. пар.) ончаш губпосевком канашымашым йшта. Тушто уносевком влакын членышт, упродорган гыч, увэмотдел влакын йенышт влак да агроном влак лийт.

Устармаш. Кулэш лийш гын, наркомзем каласыме вонча губернасэ сельско-хозяйственный совет губерна көргө пөгынмашым йштөн кэртш.

28. Сельско-хозяйственный советым канашаш Губпосевком пога.

29. Совет йшкэ коклаж гыч секция влакым, комиссия влакым йштөн кэртш.

30. Советыштэ паша йук Пумо дэне йшталтш.

31. Сельско-хозяйственный совет заседанияш пунчал мутшо (протокол) мландэ ончышо калык комисарнатышкэ да Губисполкомышко колталтыт.

32. Уйэзышсэ сельско-хозяйственный совет влак губернасэ сельско-хозяйственный совет ганьяк йшталтыт. Пашаштат садьгайак лийш.

33. Тй пашам шукырак унландараш Наркомзем у инструкция влакым луктш.

34. Кушнө ойдымо постановления колтышывок посевком влакым йштёмашан губпосевкомым В. Центральный Исполнительный комитет гыч колтымо йэн пога. Тугань укэ гын председателжэ губисполкомын йшта. Посевкомыш сельком гычат пурекэртш. Посевком сайлалтшө вак паша йшташ пажэш.

Рудö Исполнительный Комитетын вуйлатышжэ М. Калинин.

Завнаркомзем В. Оболенский. Серкылашжэ А. Якундас.

Иэмыш ойзым

Пакчаш я мбшым шукужым
озым куштэн шывлат. Озым
кушташ сай роқан шокшо вэр
күлөш. Клат йа ланаш воктөн

Шыже йуштблэч ожно сэдэ
рокым олбм йа назом дэнэ

Тазалык ончымыш.

Аза вургэм.

Йочан (аза) тугуржо, моло
вургэмжат эркын лийжэ. Пу-
рдумаш йочам пужа. Вүршө

Йоча шычкашкэ йнже пу-
ро. Шычкаш рүпшөн малтй-
маш йочам пужа. Вуйым аг-
ырта. Шөржым (чары) пужа.

Йоча шочмо андак аважым
чези шөржэ пэш шагал, ви-
шад. Тугэ гынат шочмо

Йочан умша коргыжым пэш
эран ашчаш күлөш. Эркытй-
дэмэ йоча умшаш шөр чэр

Мари мут.

Сойэш колшо изамлан.

Түнчэ амбэлнэ як шочш. м.
Ильыч тыньэ изайем.
Тыйым гына йоратэн

дөвөдйт. Пу гыч йогышо
лбшташ пэш көлшэ. Т-лэ
йуштышто көлгбш кблмбмй-

Иэмыш ншмо вудышан
пагыт шумбгго сэдэ йандыл-
мэ рок умбак рокыш савур-

М—н.

Йавык, чүдо йочалан мохо
чэрэт пажын көртөш.
Йоча пукшымо йада ончыл-

Шочмо ондак көзбвалым
йочам кок час йада пукшат.
Й дым 4-5 час йада. Пукшаш

Чизи шөрөш шуко гынат,
йочам чизи шупшуктэн 10 15
мнут лөч көч ит шинчыктэ.

М—н.

Портбалат манбн понөн
Ышкэмбм сорагтаршым.

Укэ улмаш рйскалэм
Йара лийэ вучымэм.
Лачак кок пй вучалын

Изэ чонэм ит йулал.
Чонэм шүмэм йулалэш.
Кок шйчайем шорыктөш.

Танэм мундырбө коштөш,
Тудым шүмэм бйчалэш.
Ит йулал изэ шүмөм,

Ит көчбжым шинчбдө
Тыйым шова чарыде
Пөртбл толбн ушалын

Йбратймэ тнөйөм
Кунам вара мбй тыйын
Шытбр гай шйчадым

Пикталг коитшо күмүлөм
Рудалынат колгалам.
Тол вашкэрэк, эй, тангэм!

Поро йэнын порлыишодэн
пий орда.
Төняе шыже годсөк көмөй-

Илэн толбн куйлан кайшаш
пагытат шуэл. Шамбштэн
орол кудодөкө имббжым вү-

Илэн толбн куйлан кайшаш
пагытат шуэл. Шамбштэн
орол кудодөкө имббжым вү-

Иктымл сыйла да, имббым
пукшымашөг мазарет, пасты-
рөн колта. Председательшт

Писбргыч йлэ кузэ лэктын
возбнат председатель лан шо-
галтөнйт. Сэдэ салмияр йй-

Изэ шүмэм ит йлал,
Шинча вүдэм ит йогал
Поро тагэт Ва - ит

Вучышо.

Рэвальуцийоный муру влак.

- 1) Күкшб курук вуйуштужэ
Салаат имным модыкта.
Бшкэ модыкта, бшэ куана
Буржуй пйта манмбштлан

Яныш дэнэ Шакыртай.

Йал илыш.

Мбж дэнэ пэш йорло вөлшкэ
ойла, адак шйште пувчал-
шымат огөш мондо. Салмияр

Салмияр улачэ влакым
вакш куйлан колта, шамбштөн
сүанбм бштан тувалөш, сйл

Йуаш кочнаш тувалөт, Ту
мбүрэмат кйрат, мураг, кут-
браг... Түрлөча толанат. Тэ

Адак сэдэ Шамбштөнбнок
вэс айват пашажым ойлөм. Ик

Пушаш-пушаш" манбт ста-
рыка влак. Шамбштөн удосто-
вереннам налешат-тышкэ-гу-

Тэвэ роодо влак, укван-влак
манмбшт дэнэ поян йен ама-

нат малбм погөн кифа. Тудак
ула гычат кийөн кодо. Шык-
ачат лийэ, кражымат рүан

Эй, йорло влак, мален ида
кийэ: мален кийэда гын, унг-
ан пий влак умбэмэ түвурда-

Шоналтөн ончыза кйбйт,
роодо влак: Могай пайдам кон
дбш шамбштөн поянда? эл-

Бнде шамбштөнлан, молап
гйнарэ муйбм пйтаршбч"
мбнат гын, мбнь гыи мбнд-

Родо влак: тйдэ. Тлалда
аврэт. Тугай йен твндан кокла

Йорло влак! ушныза як
вөрбшкэ, тэндан ушныблца

Эртэм коитшо.
Полэклан.

Йолландэ Кужнур мари
влөк 20 мужыр пжбм да 1

Паша ончык кайа.

Нэмнан редакциашкына элбан
курсыгч тыга возат:
Декабр чэслан лучкуштбжэ

Окөн налатат-брэт, күшүлөт
дэнэ шонөт-тыгак мари йоча-
влакым тудуктат мо вара?
Куткөчлан луат-кок урок!